

EL DIARI DE CLASSE: PROJECTE I EINA DE DESENVOLUPAMENT COMPETENCIAL

Josep Callís i Franco

(GREM) Grup de Recerca en Educació Matemàtica UdG
Facultat d'Educació i Psicologia UdG
josep.callis@udg.edu

RESUM

L'estudi es centra en l'anàlisi i valoració que fan els propis estudiants universitaris amb qui s'interactuà en un projecte d'integrar l'ús del diari escolar, com a un element essencial del portafoli personal per tal que actuï com a recurs potenciador de l'aprenentatge dels continguts conceptuals i procedimentals de les assignatures de Didàctica de la Matemàtica, alhora que element transcendental per l'adquisició de competències professionals (treball cooperatiu, millora de la capacitat comunicativa, ús de recursos de noves tecnologies, dissenys avaluatius; capacitat de reflexió i anàlisi de concepcions i filosofia educativa; ...) i de competències de millora personal (capacitat crítica, autoconeixement; solidaritat i respecte a les diferències personals; ...) i, per altre costat, eina de revisió de la docència impartida i, recurs avaluatiu per a la millora i innovació didàctica.

L'experiència s'ha portat a terme al llarg de nou cursos a la Facultat d'Educació i Psicologia de l'UdG en els estudis de mestre de primària i a l'assignatura de Didàctica de la Matemàtica I i Didàctica de la Matemàtica II.

La recerca que es descriu es centra exclusivament en un dels grups on s'ha aplicat aquesta experiència, els estudiants de segon del curs 2008-09. Es tracta de sintetitzar i exemplificar en un cas concret el treball i enfoc desenvolupat.

L'objectiu de la recerca ha pretès detectar i avaluar els resultats obtinguts atenent els criteris i consideracions dels propis estudiants que han estat els subjectes actius de l'experimentació del projecte. A nivell metodològic s'ha utilitzat una estratègia d'anàlisi qualitativa feta a partir del test CVUDE (Criteris i Valoracions de l'Ús del Diari Escolar) on de manera lliure i oberta cada estudiant ha valorat els aspectes que al seu entendre ha comportat el Diari Escolar. Fruit del buidat d'aquest test, s'elaborà el test ICVUDE (Incidència dels Criteris i Valoracions de l'Ús del Diari Escolar) per tal d'analitzar quantitativament el grau d'incidència i interiorització personal de cada un dels diferents criteris establerts per CVUDE.

L'anàlisi dels resultats demostra que l'experiència resulta plenament satisfactòria i que els objectius establerts com a base del projecte han estat assolits en bona mesura de manera que el diari escolar resulta ser un excel·lent recurs per ajudar a desenvolupar competències professionalitzadores, personals i d'aprenentatges específics de la matèria.

1. Introducció

El diari ha estat sempre un recurs utilitzat per tal de deixar constància de fets o de vivències; de sentiments i emocions; de dubtes o de seguretats. El seu ús abasta qualsevol àmbit, des dels diaris purament personal, emocionals i lírics; als diaris de camp o els diaris científics, objectius, narratius, experimentals.

És obvi que el diari, per tant, també ha estat utilitzat en l'entorn escolar i així el diari de classe ha estat al llarg del temps un recurs de reflexió pedagògica i de manera especial a partir del moviment de l'Escola Activa. És obvi que si l'autor del diari en són els alumnes o els mestres, aquests tenen direccionalitats i objectius diferenciats. Mentre en els primers, sovint, l'objectiu és el de deixar constància de l'acció desenvolupada dia a dia tot remarcant-se les incidències i anècdotes que trenquen la rutina diària, en el cas dels segons, a més, el diari sol aportar la reflexió pedagògica didàctica dels fets.

Entre els molts diaris escolars, podem destacar-ne com a més populars i coneguts els de les escoles Freinet, l'escola de Barbiana... També a casa nostra l'ús dels diaris escolars assumí una bona aplicació durant el període de la Segona República (Alexandre Galí, Carles Rahola, ..) i foren abundantment utilitzats. Fruit d'aquest hàbit, la dictadura franquista l'utilitzà amb fins d'adoctrinament i de manipulació ètico-política amb el que foren els "Cuadernos de Rotación" on calia deixar constància escrita del treball centrat en l'ideari polític a través de les "Consignas" i el religiós amb l'Evangeli, reculls que eren controlats pels inspectors i els membres de la falange o de la Secció Femenina que passaven a inspeccionar, també, el treball fet a les aules.

Tal vegada aquesta degradació del sentit del diari escolar viscut durant la dictadura amb la gran connotació d'adoctrinament, expliqui, en part, la pèrdua del seu ús a l'escola si bé avui es retorna a ell a partir de les grans possibilitats que ofereixen les noves tecnologies. Innombrables blogs de webs escolar prenen aquesta direccionalitat.

El diari escolar comporta (Zabalza, 1991) tenir en compte que es tracta d'un recurs que:

- a) requereixi escriure; de manera que aquest procés és multirrepresentacional i integrador.
- b) implica reflexionar pel que es produeix una retroalimentació autoproporcionada pels propis fets contrastats amb les pròpies idees.
- c) integra el que és expressiu i el que és referencial de manera que requereix una estructuració deliberada del significat.
- d) descriu un procés netament històric i longitudinal de la narració a través d'una visió i interpretació activa i personal.

El diari, per tant, pel fet de la necessitat d'escriure sobre la pròpia experiència o vivència obliga a la reorganització i estructuració de les idees de manera que proporciona a l'aprenent la capacitat d'aprendre a través de la seva pròpia narració. Un aprenentatge que posa en evidència les pròpies consideracions i creences davant la realitat i conseqüentment porta a l'autoconeixement i metacognició personal.

Donat que tot procés educatiu cerca desvetllar aprenentatges en la direccionalitat conductual, cognitiva i emocional i que la interiorització de dit aprenentatge ve determinat en bona mesura per la significativitat que aquest té dins el subjecte, fet que comporta la conscienciació de dit aprenentatge, l'ús i utilització del diari escolar possibilita fer palesa aquesta conscienciació i per tant la possibilitat de convertir els aprenentatges en significatius ja que en ell s'integren, alhora, els aspectes cognitius, emocionals i conductals. Els principis de qualsevol procés d'innovació didàctica es fonamenten en la reflexió crítica i conscient sobre el procés docent i això implica plantejar l'aprenentatge de tal manera que potenciï aquesta direccionalitat i considerar al professional de l'educació i als estudiants que es preparen per ser-ho, com agents conscients dels processos formatius.

La reflexió forma part i és essència de la dimensió constitutiva dels diaris, de manera que aquests permeten, tant a l'estudiant com al professor, reflexionar sobre els processos

d'ensenyament/aprenentatge (Gimeno, 2005) ja que es tracta d'una "informació de primera mà" que recull:

- la versió de l'estudiant de la pròpia actuació i de l'actuació del professor.
- no solament les descripcions si no també els significats.
- les accions són analitzades de manera propera, viscuda, immediata i experiencial.

2. El context de l'experiència

La present recerca analitza la incidència en el desenvolupament competencial dels estudiants quan s'utilitza el diari escolar com a recurs d'aprenentatge.

El diari de classe com a recurs metodològic s'està aplicant des de fa nou cursos, a l'assignatura de Didàctica de la Matemàtica I i Didàctica de la Matemàtica II que s'imparteixen a la Facultat d'Educació i Psicologia de l'UdG, en la formació de mestres de primària. El diari forma part i és un element més d'entre un seguit de canvis generats en el disseny de l'assignatura i, part constituent molt important del portafoli amb l'objectiu general de potenciar i portar a terme un projecte d'innovació didàctica que incideixi en estimular processos de metacognició i transformació d'actituds personals.

3. Objectius

L'experiència integrada en el projecte d'innovació didàctica de l'assignatura pretén configurar un espai formatiu on l'estudiant sigui el creador i comunicador de les idees a través de les seves paraules. És en certa manera una forma de treball cooperatiu on uns ajuden als altres i que porta a entendre que l'èxit del curs no és un èxit personal, el de la pròpia evolució i aprovat, sinó que l'aprenentatge profund és el del grup on cadascú ha d'aportar la seva saviesa per tal que tothom avanci en l'aprenentatge, de manera que l'aula i cada una de les sessions es converteixen en realitats socials que tenen unes dinàmiques i unes característiques contextuais específiques i on la necessitat de comunicació i de relació es converteixen en recursos socials imprescindibles per a tothom.

En base al que s'ha indicat, l'objectiu essencial pot concretar-se, doncs, en dues direccionalitats si bé el desenvolupament de cada un dels objectius principals comporta, alhora, un seguit d'objectius específics.

a. Objectiu principal

a.1. Generar competències als estudiants

Es pretén intentar modificar actituds personals que incideixin en l'adquisició de capacitacions i competències professionals fruit de la metacognició personal.

a.2. Millorar la docència del professor

El diari pot aplicar-se com a eina d'autoavaluació de la tasca docent del professor per tal de detectar les assimilacions, dubtes i interrogants que genera cada sessió i veure el rendiment del curs i línies de millora.

b. Objectius específics

b.1. Els centrats en els estudiants es concreten en:

- Desenvolupar processos i adquirir tècniques que potenciïn la comprensió i sentit del treball cooperatiu a través de l'adquisició d'actituds positives vers els companys i grup classe.
- Potenciar el sentit de pertinença a un grup, equip i col·lectiu professional i estimular-ne la seva relació.
- Millorar l'autoconeixement personal i l'autoconfiança.
- Millorar el rendiment acadèmic de les assignatures .
- Adquirir una major capacitat crítica.
- Responsabilitat de la pròpia acció i la seva repercussió en l'entorn grupal.
- Potenciar la comprensió ver l'interès de l'aprenentatge com un procés de millora personal global i no com un procés de repetició de continguts.
- Saber aplicar tecnologies TIC com a forma de comunicació i elaboració de material.
- Elaborar el llibre de classe com a font de consulta durant el curs i en la posterior etapa professional.
- Generar la necessitat d'innovar les metodologies d'aprenentatge.
- Estimular la importància de posseir conceptes profunds de filosofia educativa com a essència per a ser un bon professional de l'educació.
- Transformar l'obsessió de la reproducció dels apunts per una situació d'anàlisi reflexiva de la sessió de classe.
- Consensuar criteris comuns d'avaluació.

b.2. Els relacionats amb la docència del professor, en:

- Permetre detectar el grau d'assimilació i de dubtes o de continguts no apresos o apresos de forma incorrecta a cada sessió i com a globalitat de curs.
- Avaluar el grau de compliment dels objectius programats pel curs
- Detectar el grau de satisfacció i consciència de l'aprenentatge adquirit per part dels propis estudiants
- Ser una eina d'avaluació objectiva sobre el desenvolupament del curs, sense cap tipus de connotació subjectiva, i de prospectiva per a la millora i la innovació didàctica de l'assignatura.

La present comunicació analitzarà exclusivament en l'objectiu centrat en els estudiants i en cap cas s'entrarà en l'anàlisi corresponent a l'objectiu d'eina d'avaluació docent.

4. La mostra

Tal com s'ha indicat amb anterioritat, la mostra experimental de l'experiència han estat els estudiants de magisteri de l'especialitat de primària de primer i segon, de la Facultat d'Educació i Psicologia de l'UdG des del curs 2000-01 a l'actual 2008-09.

Considerant que les respostes del test CVUDE, cada any poden generar la redacció dels diferents criteris diferents en quant a la forma però amb un fons relativament idèntic, s'opta aquí, per valorar únicament l'experiència desenvolupada per part dels estudiants de segon (51: 43 noies i 8 nois) en el curs 2008-09. Els seus resultats i valoracions són per sí mateixos una clara exemplificació dels resultats que s'han vingut repetint any rere any.

5. Organització i disseny de l'experiència

El treball que es porta a terme per desenvolupar el diari s'organitza en base a:

1. Treball de petit grup

El projecte es centra en el fet d'haver de realitzar per grups de dos-tres persones i de manera rotativa, el diari de la sessió de classe. De manera lliure es concreten els grups i col·lectivament es distribueixen el calendari de la responsabilitat.

Cada grup assumeix la responsabilitat d'elaborar el document corresponent a la sessió que els correspon i fer-lo arribar via xarxa a tots els membres del grup classe abans de la propera sessió.

2. Treball personal

Cada estudiant ha d'elaborar el seu diari com a llibre de text i base de consulta, el qual forma part del elements avaluatius del seu portafoli personal. La confecció de la col·lecció de diaris implica:

- Revisar i corregir si cal, aquells errors que el grup que ha fet el diari hagués pogut realitzar; o bé complementar conceptes, descripcions,... que hom consideri importants i que resulten llacunes i buits importants en el diari rebut.
- Completar diàriament, un apartat del diari sobre la valoració personal del treball i sessió.
- Revisar-lo per tal de poder ser l'enllaç bàsic per a la nova sessió.
- Complementar el recull de diaris per tal d'estructurar-lo com a llibre de consulta, incloent índex, introducció, valoracions i conclusions finals.
- Treballar l'autoavaluació personal respecte al diari posant-se una nota final en base als criteris establerts col·lectivament i que permetin posar en evidència els nivells competencials adquirits..

Amb l'aplicació de les dues tipologies de tasques s'intenta:

- Potenciar la reflexió crítica de la sessió de classe.
- Evitar, en el possible, que personalment es deixi de prendre notacions o apunts del que es consideri més essencial durant les sessions de classe i per tant potenciar la responsabilitat i interès.
- Ser un factor de reflexió i una eina de repàs i aprofundiments dels continguts treballats a l'aula.
- Potenciar l'adquisició de criteris avaluatius personals i aprofundir en la pròpia metacognició.
- Possibilitar el fet de poder disposar, en un futur professional, de material imprès en paper o en format digital per tal que pugui ser una eina de consulta i un recurs de treball manipulatiu, en el camp de la matemàtica i per extensió a qualsevol altra àrea de coneixement, per a l'aula de primària.

6. El procés

El projecte es desenvolupa a partir d'un procés evolutiu que s'inicia a primer i continua a segon.

a) A primer es tracta d'una primera fase que es desenvolupa segons els següents paràmetres:

- A la primera classe es demana que hom elabori els seus apunts i a partir d'aquí s'analitzen diferències i dificultats que comporta per a qualsevol altre persona de poder aprofundir i entendre realment com va ser i el que es va fer realment en la sessió que recullen els apunts.

- Fruit de l'anàlisi anterior es treballa per grups per tal d'elaborar un llistat del que hom creu que li resulta necessari i imprescindible perquè la informació que li arribi d'un altre, li serveixi per a una bona informació i comprensió del treball fet a classe. A partir d'aquesta reflexió s'elabora la corresponent fitxa amb l'objectiu que existeixi una certa unitat, ja que al final caldrà reunir-les totes en format de llibre i, també, per ajudar a generar un hàbit de treball i d'anàlisi.
 - Es fa una sessió on cada un dels grups formats elabora i desenvolupa la fitxa. Es contrasten resultats i es compara amb el que ha estat la sessió, fent explícits els objectius i intencionalitats que tenia el professor.
 - Durant unes tres o quatre sessions, els grups que fan el diari a partir de sessions de tutoria, poleixen els esborranys preparats i posteriorment els remeten a la resta d'estudiants. Aquests primers diaris actuen de model i aprenentatge per a les elaboracions posteriors de cada grup.
 - Al llarg del curs es va incidint en potencia la capacitat crítica de saber analitzar i entendre les intencionalitats i objectius amagats que hi ha darrera de les accions i propostes del professorat es a dir tenir capacitat i ser competent per saber diferenciar els objectius de filosofia educativa, dels de didàctica general, dels de didàctica específica o dels propis continguts d'àrea.
 - Al finalitzar cada sessió es dediquen uns cinc minuts per tal que es faci una valoració sintètica del que ha significat la sessió.
- b) A segon es treballa per tal de consolidar els objectius de primer tot potenciant la millora de la competència comunicativa i la capacitat d'anàlisi crític intensificant-se la necessitat de discriminar els aspectes de filosofia educativa dels didàctics (generals o matemàtics) i dels continguts de les diferents àrees. Un nou element que s'introdueix és el de determinar els criteris avaluatius de recull dels diaris i generar una plantilla d'avaluació.

7. La Fitxa del Diari

Generalment, la fitxa que dissenya cada grup, resulten molt semblants. La elaborada pel grup que detallem en aquest cas, integra sis parts diferenciades:

- a. *Identificadors:*
Inclou, assignatura, autors del diari; número de sessió i data
- b. *Intencionalitat.*
 - b.1. objectius, en el qual es diferencien: filosofia educativa, didàctica general i didàctica de la matemàtica.
 - b.2. continguts. S'hi detallen els pròpiament matemàtics i els d'altres àrees.
- c. *Explicitació de la sessió*
Es detalla i explica cadascuna de les diferents activitats desenvolupades en la sessió.
- d. *Autoavaluació*
Síntesi dels valors positius extrets, dels dubtes pendents,...
- e. *Fonts informatives*
Propostes de fonts diverses on poder ampliar els continguts de la sessió.
- f. *Recordatori*
Tasques pendents a fer o propostes de treballs.

8. Metodologia

El disseny de la recerca per valorar els resultats de l'experiència i fins a quin punt el diari ha servit per assolir els objectius pretesos es va centrar en dos enfocaments o metodologies de recerca:

1. *Anàlisi qualitativa:*

Test obert on es demana als estudiants que valorin els elements positius i negatius que ha tingut, per a ells el diari escolar. L'objectiu és detectar, per tant, els criteris i valors d'aprenentatge que comporta l'ús del diari escolar. En base a això el denominarem "Test CVUDE" (criteris i valors ús diari escolar).

El test CVUDE es passa al finalitzar el curs i a través d'ell es demana a cadascun dels estudiants que explicitin el que considerin oportú respecte a treball que ha representat l'elaboració del diari remarcant-ne els factors que valorin com a positius i els negatius.

2. *Anàlisi quantitativa:*

Test tancat de selecció i prioritització dels factors prioritaris. L'objectiu es el determinar la importància de cada un dels criteris i valors definits en el test CVUDE que genera l'ús del diari escolar. (Test ICVUDE Importància dels criteris i valors ús diari escolar).

Fet el buidat de les respostes, es recullen els diferents criteris aportats i en base a ells s'elabora el segon test o test ICVUDE on s'hi adjunta el llistat dels diferents raonaments obtinguts dels buidat del test CVUDE. En aquest segon test, cal senyalar per ordre d'importància els diferents criteris que hi consten i a més, indicar el grau d'incidència (molt, bastant, poc, gens) que té per a ell/a aquest criteri; valoracions que possibiliten fer-ne una posterior anàlisi quantitativa.

3. *Síntesi d'incidència*

Es demana que d'entre els diferents treballs realitzats al llarg del curs, avaluin de 0 a 10 el que ha representat el diari per a la seva formació i utilitat.

9. Anàlisi de resultats

9.1. *Priorització de criteris*

Les valoracions fetes en el test CVUDE no permeten generalitzar i analitzar el procés de forma global sinó simplement recollir les opinions i criteris que segons els estudiants genera l'ús del diari escolar. L'aplicació del test ICVUDE permet, posteriorment, contextualitzar els criteris indicats a nivell personal, des d'una perspectiva de prioritat ordinal i d'autoconsciència de la seva incidència i interiorització.

La ordenació dels criteris, considerant que el llistat obtingut del test CVUDE en tenia quinze, consistia en senyalar com a 1 el que es considerés el més important i 15 el considerat de menor importància. Per a cadascun d'ells s'ha calculat la seva mitjana diferenciada per gèneres i la global. La taula adjunta recull els criteris ordenats de màxima a mínima prioritat. Els valors de les mitjanes estan calculats en base 15 i cal entendre que el valor indicat simplement és l'indicador de la posició mitjana que ocuparien en el llistat. Els valors en negreta indiquen el criteri que resulta més ben posicionat i el menys valorat.

Globa	Noie	Nois
-------	------	------

	l	s	
<i>Em possibilita centrar-me molt més en tot el que es fa a la classe i reflexionar sobre cada cosa ja que puc dedicar-me a prendre nota d'aspectes essencials i deixar d'altres detalls per fer funcionar la ment.</i>	5,31	5,49	4,38
<i>Fa entendre que l'educació i tot aprenentatge pot ser i ha de ser una aventura comuna, on tothom resulta essencial i important. M'ajuda a entendre el sentit del treball cooperatiu</i>	5,33	5,09	6,63
<i>Em permet tenir una documentació profunda que em pot ser molt útil en el moment en que em posi davant una classe.</i>	5,57	5,95	3,5
<i>Em permet reflexionar i aprofundir molt més en totes les classes intentant veure els elements que la configuren o sigui adonar-me de quan es treballa filosofia educativa, didàctica general o didàctica específica, continguts d'una matèria o interdisciplinarietat.</i>	6,22	6,19	6,38
<i>M'ha ajudat a saber treballar en base a un compromís amb els altres i m'ajuda a saber entendre el treball dins l'escola</i>	6,76	6,67	7,25
<i>Em permet tenir molt més a punt i molt més profunda tota la documentació relativa a l'assignatura i em millora el que jo tindria com a apunts.</i>	7,12	7,63	4,25
<i>El fet d'haver de revisar els diaris dels altres m'aporta veure maneres diferents d'interpretar els fets i veure que la diversitat és enriquidora i que aquesta diversitat em fa veure millor els meus propis camins, els meus defectes i deficiències i les meves virtuts.</i>	7,24	6,93	8,88
<i>M'està ajudant a una manera de ser més equilibrada, no ser tant picotejador/a i saber enlairar la mirada. M'està canviant la manera d'analitzar les situacions de la vida i de viure diferent les classes.</i>	7,86	7,72	8,63
<i>Em permet seguir millor el curs ja que allò que no em queda prou clar o no acabo d'entendre, el diari m'ho explica.</i>	7,16	7,53	5,13
<i>Possibilita tenir un bon material d'estudi per estar al dia i poder superar millor qualsevol prova que es podés fer sobre el treball i objectius de l'assignatura</i>	7,94	8,28	6,13
<i>Em fa més profunda i reflexiva i em permet una anàlisi crítica de totes les classes de totes les diferents assignatures</i>	7,96	8,12	7,13
<i>És una forma de treball cooperatiu en que els companys ens ajudem a compartir el que sabem per ajudar als altres.</i>	8,16	8,07	8,63
<i>M'ha servit per valorar que més important que la pròpia evolució i el propi rendiment, és l'evolució global del grup ja que la seva evolució em fa evolucionar a mi.</i>	9	8,65	10,9
<i>M'ha ajudat a respectar i valorar molt més el treball i l'esforç de tota la gent de classe</i>	9,06	9,23	8,13
<i>He après a fer apunts i fer-los amb molta més qualitat i entendre què vol dir fer apunts i la seva finalitat.</i>	11,2	11,6	9,38

És destacable que els cinc criteris més prioritzats són respectivament:

1. el canvi de posicionament personal a classe, amb una actitud que els permet ser molt més reflexius i crítics;
2. saber valorar la necessitat i riquesa del treball cooperatiu;
3. valorar el recull dels diaris com un important material formatiu present i futur;

4. la incidència en poder aprofitar millor l'assignatura i en certa mesura, també, qualsevol altre classe de qualsevol matèria.
5. la concepció d'escola com a tasca col·lectiva.

Per contra, les cinc competències que entenen desenvolupa menys l'ús del diari són:

- a. no ha modificat massa l'aprenentatge de fer apunts i que aquests assumissin una nova concepció i finalitat;
- b. en especial el que més cal destacar és que els criteris seleccionats com a segon, tercer i quart, menys valorats tots ells fan referència al desvetllament de competències relacionades amb el treball col·lectiu i la seva importància en la tasca de fer de mestre i això es fa patent amb molta més intensificats en els nois que en les noies.

Atenent on incideixen les competències de cada un dels criteris indicats en el test CVUDE aquets poden agrupar-se en cinc grans blocs:

1. *Millora la capacitat crítica*

- 1.1. *Em permet reflexionar i aprofundir molt més en totes les classes intentant veure els elements que la configuren o sigui adonar-me de quan es treballa filosofia educativa, didàctica general o didàctica específica, continguts d'una matèria o interdisciplinarietat.*
- 1.2. *Em fa més profunda i reflexiva i em permet una anàlisi crítica de totes les classes de totes les diferents assignatures*
- 1.3. *Em possibilita centrar-me molt més en tot el que es fa a la classe i reflexionar sobre cada cosa ja que puc dedicar-me a prendre nota d'aspectes essencials i deixar d'altres detalls per fer funcionar la ment.*

2. *Ajut a la transformació personal i a l'autoconeixement*

- 2.1. *M'està ajudant a una manera de ser més equilibrada, no ser tant picotejador/a i saber enlairar la mirada. M'està canviant la manera d'analitzar les situacions de la vida i viure diferent les classes.*
- 2.2. *El fet d'haver de revisar els diaris dels altres m'aporta veure maneres diferents d'interpretar els fets i veure que la diversitat és enriquidora i que aquesta diversitat em fa veure millor els meus propis camins, els meus defectes i deficiències i les meves virtuts.*

3. *Dóna competències pel treball cooperatiu i sentit de grup*

- 3.1. *Fa entendre que l'educació i tot aprenentatge pot ser i ha de ser una aventura comuna, on tothom resulta essencial i important. M'ajuda a entendre el sentit del treball cooperatiu*
- 3.2. *M'ha ajudat a respectar i valorar molt més el treball i l'esforç de tota la gent de classe*
- 3.3. *M'ha servit per valorar que més important que la pròpia evolució i el propi rendiment, és l'evolució global del grup ja que la seva evolució em fa evolucionar a mi.*
- 3.4. *És una forma de treball cooperatiu en que els companys ens ajudem a compartir el que sabem per ajudar als altres.*

4. *Aprofundiment en el domini i sentit professional*

- 4.1. *Em permet tenir una documentació profunda que em pot ser molt útil en el moment en que em posi davant una classe.*
- 4.2. *M'ha ajudat a saber treballar en base a un compromís amb els altres i m'ajuda a saber entendre el treball dins l'escola*

5. *Millora del rendiment acadèmic i de la matèria*

- 5.1. *Em permet tenir molt més a punt i molt més profunda tota la documentació relativa a l'assignatura i em millora el que jo tindria com a apunts.*
- 5.2. *Possibilita tenir un bon material d'estudi per estar al dia i poder superar millor qualsevol prova que es podés fer sobre el treball i objectius de l'assignatura.*
- 5.3. *He après a fer apunts i fer-los amb molta més qualitat i entendre què vol dir fer apunts.*
- 5.4. *Em permet seguir millor el curs ja que allò que no em queda prou clar o no acabo d'entendre, el diari m'ho explica.*

Si l'ordenació es fa a partir dels blocs i no dels criteris, els resultats que s'obtenen són:

	Global	Noies	Nois
Aprofundiment en el domini i sentit professional	6,2	6,4	5,4
Millora capacitat crítica	6,5	6,6	6
Ajut a la transformació personal i l'autoconeixement	7,5	7,3	8,8
Dóna competències pel treball cooperatiu i sentit de grup	7,9	7,8	8,6
Millora del rendiment acadèmic i de la matèria	8,4	8,9	6,2

El diari de classe segons els estudiants i a nivell global, l'aprenentatge competencial que els ha aportat l'elaboració del diari de classe ha estat, de manera prioritària, com un recurs que els podrà ser molt útil a nivell professional el dia que s'integrin com a mestres en una escola; en segon lloc, els ha proporcionat un canvi essencial en la seva capacitat crítica i d'anàlisi de fets i situacions i, capacitat per saber valorar les classe, fet que comporta alhora, una transformació personal a nivell d'equilibri, autoconeixement i respecte a les diferències personals. De manera menys intensa ha ajudat a potenciar i valorar el treball en equip i el rendiment de l'assignatura. En el cas dels nois hi ha relatives diferències respecte a aquesta globalitat que ve determinada per l'alt percentatge de noies (84%) en front dels nois (16%); a ells, el diari els ha servit de manera molt clara per millorar el seu rendiment acadèmic i al contrari que a les noies, els ha servit menys per a transformacions personals tot i l'alta incidència de la seva millora de capacitat crítica i d'anàlisi.

9.2. Graduació del criteris

Per tal de veure el grau d'implicació dels diferents criteris, cadascun d'ells calia catalogar-los respecte al grau d'incidència personal, considerant que racionalment es podia valorar com a molt important un criteri que subjectivament li havia influït poc o a la inversa.

La valoració quantitativa del grau d'incidència de cada criteri es fa a través de donar una puntuació numèrica (base 10) per a cada grau qualitatiu escollit (10: Molt; 7,5: Bastant; 5: Poc; 2,5: Gens). La taula adjunta aporta informació al respecte i en ella s'indica en primer lloc l'ordre posicional calculat en la "priorització de criteris" i, a continuació el valor de les mitjanes de la mostra o global, la dels nois i la de les noies.

	Ordre	Global	Nois	Noies
1. Millora capacitat crítica				
<i>Em permet reflexionar i aprofundir molt més en totes les classes intentant veure els elements que la configuren o sigui adonar-me de quan es treballa filosofia educativa, didàctica general o didàctica específica, continguts d'una matèria o interdisciplinarietat.</i>	4	8	8	8
<i>Em fa més profunda i reflexiva i em permet una anàlisi crítica de totes les classes de totes les diferents assignatures</i>	11	7	7	7
<i>Em possibilita centrar-me molt més en tot el que es fa a la classe i reflexionar sobre cada cosa ja que puc dedicar-me a prendre nota d'aspectes essencials i deixar d'altres detalls per fer funcionar la ment.</i>	1	8	8	8
Valoració global bloc	5,3	8	8	8

2. Ajut a la transformació personal i a l' autoconeixement				
<i>M'està ajudant a una manera de ser més equilibrada, no ser tant picotejadora i saber enlairar la mirada. M'està canviant la manera d'analitzar les situacions de la vida i de viure diferent les classes.</i>	8	7	6	8
<i>El fet d'haver de revisar els diaris dels altres m'aporta veure maneres diferents d'interpretar els fets i veure que la diversitat és enriquidora i que aquesta diversitat em fa veure millor els meus propis camins, els meus defectes i deficiències i les meves virtuts.</i>	7	8	7	8
Valoració global bloc	7,5	8	6	8

3. Dóna competències pel treball cooperatiu i sentit de grup				
<i>Fa entendre que l'educació i tot aprenentatge pot ser i ha de ser una aventura comuna, on tothom resulta essencial i important. M'ajuda a entendre el sentit del treball cooperatiu</i>	2	8	7	8
<i>M'ha ajudat a respectar i valorar molt més el treball i l'esforç de tota la gent de classe</i>	14	8	8	8
<i>M'ha servit per valorar que més important que la pròpia evolució i el propi rendiment, és l'evolució global del grup ja que la seva evolució em fa evolucionar a mi.</i>	13	7	8	7
<i>És una forma de treball cooperatiu en que els companys ens ajudem a compartir el que sabem per ajudar als altres.</i>	12	8	7	8
Valoració global bloc	10,2	7	6	8

4. Aprofundiment en el domini i sentit professional				
<i>Em permet tenir una documentació profunda que em pot ser molt útil en el moment en que em posi davant una classe.</i>	3	9	9	8
<i>M'ha ajudat a saber treballar en base a un compromís amb els altres i m'ajuda a saber entendre el treball dins l'escola</i>	5	8	7	8
Valoració global bloc	4	8	8	8

5. Millora del rendiment acadèmic i de la matèria				
<i>Em permet tenir molt més a punt i molt més profunda tota la documentació relativa a l'assignatura i em millora el que jo tindria com a apunts.</i>	6	8	9	8
<i>Possibilita tenir un bon material d'estudi per estar al dia i poder superar millor qualsevol prova que es podés fer sobre el treball i objectius de l'assignatura</i>	10	8	9	8
<i>He après a fer apunts i fer-los amb molta més qualitat i entendre què vol dir fer apunts i la seva finalitat.</i>	15	7	6	7
<i>Em permet seguir millor el curs ja que allò que no em queda prou clar o no acabo d'entendre, el diari m'ho explica.</i>	9	8	9	8
Valoració global bloc	10	8	8	8

Globalment tots i cadascun dels diferents criteris sorgits del test CVUDE, tenen un grau d'incidència pràcticament idèntic a nivell de repercussió personal que es situa en un valor mig de 8 o sigui situant-se per sobre del bastant (7,5); mitjana que pot considerar-se molt alta i per tant de gran influència en tots els estudiants. Únicament en el cas dels nois existeixen valoracions inferiors a 7, destacant-se el cas de la valoració de 6 en el bloc d'ajut a la transformació personal i autoconeixement i, en el de donar competències pel treball cooperatiu i sentit de grup. En la resta dels altres tres blocs (millora de capacitat crítica; aprofundiment en el sentit professional i millora del rendiment acadèmic i de la matèria) existeix una total igualtat en la incidència personal entre les noies i els nois. Elles, en tots els blocs, entenen una incidència de 8.

Un factor destacable és el fet que la prioritat o ordenació dels criteris no té a veure amb el grau d'incidència o repercussió personal. Tant els criteris catalogats com a més importants com els considerats de menor prioritat, tots ells obtenen el mateix grau d'incidència personal (per exemple el criteri d'ordre 1 i el d'ordre 14 tenen una valoració idèntica de 8 respecte a la seva importància a nivell formatiu).

9.3 Síntesi d'incidència

L'avaluació feta al diari, valorant de 0 a 10, tenint en compte el valor que ha representat el diari per a cadascú com a eina d'aprenentatge i com a utilitat dona els següents resultats:

Criteri	Global	Noies	Nois
Avaluació Diari	9,12	9,20	8,67

La nota numèrica amb que avaluen el diari, resulta ser una constatació final, sintètica, del que les anàlisis dels criteris han demostrat. És en certa forma una triangulació de resultats que dona validesa a les dades obtingudes del anàlisi del test ICVUDE.

9.4. Les valoracions negatives

En el 57 % de les respostes del test CVUDE, no indiquen cap tipus de comentari relatiu a definir aspectes que al seu entendre podrien millorar-se o ser motius de crítica negativa. D'aquest 57 %, el 19 % no respon i el 38 % indica que des del seu parer no cal modificar res considerant correcte i encertat el projecte desenvolupat.

Del 43 % que indica alguna resposta, aquesta sol incloure més d'un factor pel que els percentatges de dits comentaris superen el propi 43%. Són els següents:

Criteri	%
El fet d'haver d'efectuar la revisió personal de cada diari genera molta feina i dedicació de manera que resulta poc productiu ja que els diaris, generalment, estan ja suficientment aprofundits i treballats	31
En molts casos s'inclouen conceptes poc importants i innecessaris	2
No sempre hi ha una coordinació i connexió prou adient entre els diaris	4
Existeix molta repetició respecte al fons i objectius de l'assignatura i curs	2
Per la feina que representa, té poca incidència en la nota final	6
El fet d'haver-lo d'imprimir representa una inversió econòmica	4
Poc interès per aprofundir en reflexions personals que després ningú llegirà	2
Manca de necessitat de prendre apunts ja que hom té la confiança que ja ho faran els companys que els correspon	4
El dia que toca fer el diari no pots gaudir tant de la classe	2
Existeix una disparitat d'estils ja que cada grup interpreta subjectivament la sessió tot i que a la fi resulta positiu	2
No sempre els diaris arriben quan han d'arribar i això afecta l'organització de la pròpia feina	2
Establir criteris avaluatius pot generar competència	2
El fet d'establir i determinar el tipus de fitxa que s'utilitzarà redueix la llibertat	2

El conjunt de criteris resulta molt dispers i sense una consciència generalitzada a excepció del fet que representa molta dedicació i esforç. En la majoria de comentaris a aquesta crítica (68% dels qui plantegen aquesta dificultat) a continuació indiquen que aquesta dificultat queda subsanada i superada pels valors positius que porta el treball del diari. A grans trets podem entendre que no són significatives les valoracions negatives i en cap cas posen en dubte i contradicció els criteris que han establert com a positius

10. Conclusions

Els resultats de la recerca respecte a la incidència competencial de l'ús del diari de classe utilitzat amb objectius d'ésser una eina d'aprenentatge de continguts i procediments alhora que un ajut a la transformació personal demostra ser un recurs metodològic molt adequat per aconseguir que els estudiants avancin, especialment, en l'adquisició de competències professionals, de treball cooperatiu i de capacitat crítica.

Entre d'altres consideracions a tenir present cal destacar:

- Els estudiants tal com s'ha constatat, valoren la riquesa intrínseca del diari tant en relació a que els ajuda a fer-se càrrec de la seva pròpia actuació i de la seva reflexió com de potenciació de las relacions intergrupals i eina d'aprenentatge de continguts i de capacició professional. És a dir, el diari passa de ser un instrument d'ensenyament a esdevenir un instrument formatiu competencial a través del qual veuen que el treball reflexiu del diari els serveix a ells per a clarificar les seves idees i per aprendre més i millor.
- El diari suposa realitzar un gran esforç tant pel que representa la dedicació per tal de tenir-lo al dia pel que suposa de constància i empeny i per la necessitat de "reconstruir" i visualitzar de nou la sessió; com pel fet de tenir que estar al llarg de la classe, pendents de valorar, classificar i identificar les idees que es generen en la seva ment relacionant-t'ho amb els continguts que es desenvolupen mentre han de seguir pas a pas tot el que succeeix i es fa al llarg de la sessió.
- Al principi sol resultar una mica complicat el canvi de mentalització i saber integrar la reflexió de les idees amb la reproducció documental (apuntes) de dites idees. Resulta imprescindible durant unes quantes sessions un procés de tutorització respecte a com elaborar-los i redactar-los i incidint durant algunes sessions en fer palesa la diferència de l'objectiu que s'està treballant en aquells moments (filosofia educativa, didàctica general, didàctica de la matemàtica, ...). En alguns casos, a primer, aquesta tutorització cal seguir-la fent. A mesura que avança el curs de primer i de manera general a segon, generalment se senten còmodes en la realització i no solen necessitar recursos de suport.
- L'elaboració i revisió del diari comporta la necessitat no només de la construcció lingüística si no que a més obliga a l'organització de les idees potenciant la visualització rememorativa del fets convertint l'expressió en una construcció a nivell de discurs pràctic i amb direccionalitat experimental. La descripció sol estar amarada , sovint, de plantejaments reflexius i crítics intentant justificar i fonamentar els fets, de manera que tot això resulta un suport extraordinari pel desenvolupament de la racionalitat, de manera que la narració es constitueix en reflexió.

En base a aquests resultats, cal plantejar-se:

- a. De quina forma pot potenciar-se i millorar-se l'ús del diari per tal que potenciï més, en els nois, les competències relacionades amb el treball cooperatiu i de grup.
- b. Quines podrien ser les ajudes de tutorització que permetessin reduir el període d'adaptació.
- c. Quina estratègia aplicar per tal que el diari redueixi el temps de dedicació personal fora de l'aula.
- d. Quines alternatives poden ajudar a evitar que alguns estudiants, confiant amb la tasca feta per altres companys, deixin de prendre notes essencials durant la sessió.
- e. Si l'elaboració de bons diaris pot ajudar o potenciar l'absentisme presencial.
- f. Quines aportacions de les TAC poden potenciar el sentit i objectius del diari i fer-lo més efectiu

BIBLIOGRAFIA

- BARBIANA, Alumnes (1970): *Carta a una mestra*. Nadal. Barcelona
- CAMBI, F. (2002): *L'autobiografia come metodo formativo*. Laterza. Roma
- DÍEZ, M. C. (1995): *El diario de clase*. Cuadernos de Pedagogía, 238 (p.38-42)
- DOMÍNGUEZ, G. (1998): *Apología del diario de clase*. Cuadernos de Pedagogía.
- GIMENO, X. (2005): *El diari d'aula com a eina per a la formació y avaluació en l'educació superior dels professionals de l'educació*. II Jornades d'Innovació Docent de l'UB.
- GOLDBERG, N. (2000): *La escritura, una terapia creativa*. Oniro. Barcelona.
- GÚRPIDE, C.; FALCÓ, N. Y BERNAD, A. (2000): *El diario personal. Propuestas para su escritura*. Pamiela. Villava (Navarra).
- MEDIR, R. M.; SALVATELLA, P. (2002): *El diari de classe del mestre Ferran Rahola*. Revista de Girona, 214 (pp 35-41)
- PRICE, A. (2000): *Escribir desde la experiencia*. Paidós. Barcelona.
- ZABALZA, M. A. (1991): *Los diarios de clase. Documento para estudiar cualitativamente los dilemas prácticos de los profesores*. PPU. Barcelona.
- ZABALZA, M. A. (2004): *Diarios de clase. Un instrumento de investigación y desarrollo profesional*. Narcea. Madrid